

DEGUN HOITO JA KÄSITTELY

Tämä ohje on Eettisen Eläinkaupan sertifikaattiliikkeen jakama lemmikkieläimen hoito- ja käsittelyohje. Tässä ohjeessa kuvataan degun tärkeimmät hoito-ohjeet. Laajempien hoito-ohjeiden hankkiminen sertifioidusta liikkeestä, tuoreista alan lehdistä ja kirjallisuudesta tai luotettavilta, esimerkiksi lajijyhdistysten ylläpitämillä nettisivustoilta on suositeltavaa. Kaikkeen tietoon tule kuitenkin suhtautua kriittisesti.

Elinikä ja aikuiskoko

Degun elinikä on 5-8 vuotta. Täysikasvuinen degu painaa noin 180-300 grammaa. Urokset ja naaraat ovat yleensä samankokoisia.

Sukukypsyyssikä

Degunaaras voi tulla sukukypsäksi jo noin kuuden viikon iässä. Urospoikaset tulevat sukukypsiksi myöhemmin, noin 10 viikon iässä. Eri sukupuolet tulee erottaa toisistaan vieroituksen yhteydessä vahinkopoikueiden välttämiseksi.

Naaras on liian nuori astutettavaksi ennen vuoden ikää. Ensisynnytyksen on tapahduttava ennen kahden vuoden ikää. Deguilla esiintyy jonkin verran synnytyskomplikaatioita, joten kannattaa miettiä tarkkaan haluaako lemmikilleen poikaset.

Sosiaaliset vaatimukset

Degu on laumaeläin ja tarvitsee lajitovereiden seuraa. Naaraat tulevat yleensä toimeen keskenään. Myös naaras ja kastroidu uros tulevat toimeen keskenään. Yhdessä kasvaneet urosdegut tulevat yleensä toimeen keskenään, mutta toisilleen vieraita aikuisia uroksia ei saa yhdistää. Sen sijaan aikuinen uros tulee useimmiten toimeen urospoikasen kanssa.

Mikäli deguilla esiintyy tappelua tai esimerkiksi puremajälkiä ne on erotettava välittömästi toisistaan.

Jos eläintä joudutaan pitämään yksin häkissä, sillä tulisi olla haju- ja kuuloyhteys lajitoveriin.

Deguja voi pitää myös suuremmissa naaras- tai uroslaumoissa mikäli sopu laumassa säilyy ja tilaa on riittävästi.

Ihmisten seura ei korvaa lajitoverien seuraa. On harhakäsitys, että yksinäinen degu kesyyntyy paremmin kuin ryhmässä elävä.

Mikäli kaksi aikuista eläintä ostetaan yhdessä pidettäväksi, niiden on suotavaa olla tottuneita toisiinsa, jotta niiden välille ei syntyisi konflikteja.

Jos tahdot yhdistää toisilleen vieraat naaraat tai naaraan ja kastroidun uroksen, pyydä asiaa koskeva ohje kauppiaalta.

Degua ei saa pitää samassa asumuksessa muunlajisten eläinten kanssa.

Degun pitopaikka ja tilavaatimukset

Degun pitopaikka ei saa olla suorassa auringonvalossa tai lämpöpatterin lähellä eikä vedossa, esimerkiksi ikkunan luona. Sitä ei tule sijoittaa myöskään suoraan lattialle, koska degu säikkyä vaistomaisesti ylhäältä lähestyvää liikettä.

Huoneilman suosituslämpötila on 18-21 °C, eli jonkin verran normaalia huoneenlämpöä alhaisempi. Lämpötila ei saa koskaan nousta korkeammaksi kuin 26 °C, koska degu saa herkästi lämpöhalvauksen tätä korkeammassa lämpötilassa. Huoneilman suhteellinen kosteus 40-65 %. On suotavaa, ettei huoneilman kosteus ylitä 50 %.

Valo-hämärärytmi 12/12 - 10/14 h.

Asiakasohje versio 4: Degun hoito 14.01.2018

Degut ovat hyvin aktiivisia, kaivelevia, hyppiviä ja kiipeileviä eläimiä, joten degun asumuksen tulee olla mahdollisimman suuri ja korkea. Pohjapinta-alan tulee olla vähintään 0,5 (esim. 100 x 50) kahdelle degulle. Korkeuden tulee olla vähintään 80 cm. Mikäli useampia eläimiä pidetään yhdessä, jokaista uutta aikuista degua kohti tulee lisätä pohjapinta-alaa 0,15 m².

Pohjapinta-alasta voidaan kompensoida 10 % (0,05 m²) yhdellä tai kahdella kiipeilytasolla. Tasojen yhteenlasketun pinta-alan tulee olla vähintään 20 % vähimmäispinta-alasta (0,10 m²). Asumuksen korkeuden tulee tällöin olla 1,5 kertaa vähimmäiskorkeus (120 cm).

Degun asumus voi olla lasinen terraario, jonka kansi on reikäpeltiä tai verkkoa ja jonka seinissä on ilmanvaihtoaukkoja. Kannen on oltava niin painava, etteivät degut hypätessään pääse liivaamaan sen alta. Terraario voi myös olla sivusta avattava liukuovellinen. Vaihtoehtoisesti degua voidaan pitää häkissä, jonka muoviosia se ei ylety jyrsimään.

Terraario ja häkki voidaan yhdistää keskenään, jolloin saadaan lisää deguille tärkeää korkeutta.

Degun asumuksessa tulee olla suojapaikkoja, esimerkiksi pesäkoppi tai hyllytasoja ja lisäksi liikkumatilaa. Suojapaikkoja tulee olla yhtä monta kuin aikuisia deguja on ryhmässä. Yhden suojapaikoista tulee olla niin suuri, että kaikki eläimet mahtuvat siihen yhtä aikaa. Pesälaatikon tai katoksen katon tulee olla niin tukeva, että se kestää aikuisen degun painon.

Suojapaikkojen lisäksi häkissä tulee olla virikkeitä. Erilaiset tasot, oksat ja juurakot tarjoavat degulle mahdollisuuden kiipeillä. Degu kaipaa myös korkeita paikkoja, esim. hyllytasoja, joilta se voi tarkkailla ympäristöään. Jyrsittäväksi sopivat esimerkiksi kuiva hyvälaatuinen heinä, hyvin puhdistetut lehtipuiden oksat tai haapapalikat, silputtavaksi voi tarjota pahvia ja paperia. Myös pahvirullat, joihin degu mahtuu ryömimään, sopivat virikkeiksi. Deguille tarjottujen virikkeiden tulee olla joko puisia tai keraamisia. Muovisia virikkeitä ei suositella, sillä degut jyršivät ne nopeasti rikki ja saattavat saada muovinpaloja ruoansulatukseensa.

Deguille tulee tarjota myös pesäntekotarvikkeita. Pesä lisää degujen turvallisuudentunnetta. Pesäntekotarvikkeiksi sopivat muun muassa talouspaperi, heinä, wc-paperi, olki ja ns. ekokuitu. Sanomalehtipaperi, pesävanu ja pumpuli eivät sovi pesäaineksiksi, koska degu saattaa saada niiden syömisestä suolistotukoksen. Pesämateriaalista ei saa irrota kuituja, jotka voivat kietoutua degun vartalon tai varpaiden ympärille.

Degulla tulee olla päivittäin mahdollisuus kylpeä hiekassa tai muussa vastaavassa materiaalissa. Hiekan tulee olla raekooltaan 0,1-0,7 mm tai hienompaa. Hiekka-astian tulee olla niin suuri, että degu mahtuu pyörimään siinä. Kylpyhiekkaa vaihdetaan tarvittaessa. Päivittäin hiekasta poistetaan papanat, esimerkiksi siivilän avulla, sekä paakkuuntunut virtsa. Degut saattavat syödä kylpyhiekkaa, mutta tämä ei ole vaarallista.

Juoksupyörä ei sovi degulle virikkeeksi. Degun pitkä häntä jää helposti metallisen juoksupyörän pintojen väliin jolloin on vaarana että häntä katkeaa. Muovinen umpinainen juoksupyörä ei myöskään sovi deguille, koska ne jyršivät muovin rikki ja voivat saada muovinpalasia ruoansulatuselimiensä.

Juoksupalloa ei suositella virikkeeksi, koska degu ei voi itse säädellä rasituksen kestoa.

Virikkeet ja koriste-esineet eivät saa olla myrkyllistä materiaalia, koska degu saattaa nakertaa niitä. Niissä ei myöskään saa olla sellaisia koloja, joihin degu voi juuttua. Mitään painavaa esinettä, esim. keraamista ruokakuppia, pesämökkiä tai virikettä, ei saa asettaa kuivikekerroksen päälle. Degu voi kaivaa paksuun kuivikekerrokseen niin suuren kolon, että esine romahtaa sen päälle, jolloin degu voi vahingoittua. Degu voi myös jäädä loukkuun esimerkiksi alassuin käännetyn keraamisen ruokakupin tms. alle.

Nuoret degut ovat vilkkaita ja hyppiviä. Niillä on oltava mahdollisuus liikuntaan, jotta niiden luusto ja lihaksisto kehittyisivät normaalisti. Myös aikuiset degut tarvitsevat liikuntaa pysyäkseen hyväkuntoisina. Tämän vuoksi häkissä on oltava riittävästi vapaata lattiapinta-alaa. Degujen tulee päästä jaloittelemaan häkin ulkopuolelle useita kertoja viikossa, mieluiten päivittäin. Jaloittelun tulee tapahtua valvotusti ja jaloittelupaikan tulee olla turvallinen; degut eivät saa päästä jyrsimään esimerkiksi sähköjohtoja tai huonekasveja. Jaloittelualueella tulee olla runsaasti piilopaikkoja.

Degu on päiväeläin, joten on suositeltavaa järjestää jaloittelu päiväsaikaan.

Degujen jaloittelu aloitetaan noin kahden kuukauden iässä. Tätä ennen ne ovat vielä liian arvaamattomia käyttäytymiseltään. Nuoret degut voidaan päästää jaloittelemaan, kun niiden fyysiset kyvyt ovat kehittyneet ja niiden käyttäytyminen on tasoittunut.

Kuivikkeet

Kuivikkeeksi käy kutterinpuru, turvekutteri, lehtipuuhaake sekä puu- tai paperipelletti. Sahajauho ei sovellu kuivikkeeksi hienojakoisuutensa vuoksi. Hienojakoinen pöly voi tunkeutua hengitysteihin ja tukkia suun ja sieraimet.

Kuiviketta tulee olla vähintään 20 cm:n kerros, jotta degu voi kaivautua ja tehdä tunneleita kuivikkeiden sisään.

Kuivikkeet tulee vaihtaa niin usein, että ne eivät rupea haisemaan. Haju on merkki haitallisen korkeasta ammoniakkipitoisuudesta, mikä vaurioittaa degun hengityselimistöä ja altistaa sitä sairauksille, esimerkiksi hengitystieinfektioille. Lisäksi kosteat kuivikkeet tarjoavat hyvän kasvualustan haitallisille mikrobeille.

Degun asumus puhdistetaan pääsääntöisesti vedellä. Jos pesuainetta kuitenkin käytetään, sen tulee olla mietoa ja hajustamatonta. Pesuaine tulee huuhdella huolellisesti pois.

Ruokinta

Degu on kasvinsyöjä, jonka ruokavalio koostuu luonnossa pääasiassa mukuloita, sipulikasveja ja kasvien kuoria. Sen ruoansulatukselle on tärkeää ravinnon korkea kuitupitoisuus. Degulla tulee olla jatkuvasti saatavilla hyvälaatuisia heinää sekä pellettisekoitusta, jossa on 50 % marsunpellettejä ja 50 % chinchillanpellettejä. Muille jyrsijöille tarkoitettut pelletit tai jyväsekoitukset eivät sovellu degulle. Heinä toimii paitsi ravintona myös virikkeenä ja turvallisuuden tunteen lisääjänä. Lisäksi se pitää degun hampaat kunnossa.

Degulle voidaan antaa myös kuivattua alfalfa-heinää ja tuoretta, ruohomaista ruokaa, kuten salaatteja (mieluiten ei lehtisalaattia) ja yrttejä, mutta vain pieniä määriä kerrallaan.

Degulla on avojuuriset hampaat, jotka kasvavat jatkuvasti. Tämän vuoksi se tarvitsee jyrstävää, esimerkiksi lehtipuiden oksia.

Degulle ei saa antaa sokeripitoisia ruokia, kuten makeita hedelmiä ja vihanneksia tai marjoja. Deguille kehittyä erittäin herkästi diabetes sokeripitoisen dieetin seurauksena.

Rasvaisia ruokia, kuten pähkinöitä ja auringonkukansiemeniä ei tule antaa degulle.

Degulla tulee olla jatkuvasti saatavilla vettä. Vesi vaihdetaan ja vesipullo puhdistetaan päivittäin. Vesipullon toimivuus tulee tarkistaa päivittäin. Ruokakuppi puhdistetaan vedellä vähintään kerran viikossa, tarvittaessa useammin.

Degut voivat kaivaessaan peittää vesipullon niin, että vesi pääsee valumaan kuivikkeisiin. Tällöin märät kuivikkeet on poistettava ja vesipullo täytettävä uudelleen. Degut saattavat jyrstiä muovisen juomapullon rikki. Mikäli degu jyrstii juomapulloa, kannattaa se suojata esimerkiksi metalliverkolla. Vesikuppia ei suositella, koska se täyttyy kuivikkeella degun kaivaessa.

Degulla on tavallisten ulostepapanoiden ohella pehmeämpiä vitamiinipitoisia papanoita. Nämä degu syö yleensä suoraan peräaukon suulta. Papanoiden syöminen on degun hyvinvoinnin kannalta olennaista eikä sitä tule estää. Tällä tavoin degu saa mm. tarvitsemiaan B- ja K-vitamiineja. Tavalliset ulostepapanat degu jättää syömättä.

Totuttaminen uuteen kotiin

Degu kannattaa laittaa terraarioonsa kuljetuslaatikossa, jossa se on tullut kotiin. Näin gerbiili pääsee vähitellen tutustumaan uuteen ympäristöön. Uudessa kodissa häkin tai terraarion katto kannattaa aluksi peittää osittain esimerkiksi kankaalla tai sanomalehdellä. Tämä luo turvallisuuden tunnetta, koska saaliseläiminä degut vaistomaisesti pelkäävät ylhäältä avoimia paikkoja. On kuitenkin varauduttava siihen, että degut saattavat repiä häkkiä peittävää materiaalia. Ensimmäisen illan degujen n kannattaa antaa olla rauhassa ja tutustua uuteen ympäristöön. Seuraavana päivänä voi laittaa käden häkkiin ja antaa degujen tulla vähitellen nuuskimaan kättä. Deguja voi koskea ja niitä voi houkutellessa ottamaan makupaloja kädestä. Rohkeimmat saattavat jo kiivetä kädelle. Parin päivän kuluttua deguja voi ottaa varovaisesti syliin. Tutustumisen tulee kuitenkin aina edetä degun ehdoilla. Degun jahtaamista kiinni otettaessa tulee välttää. Tottumattoman käsittelijän on hyvä istua lattialla degua pidellessään, jotta se ei mahdollisen vahingon käydessä putoa korkealta.

Degun voi päästää jaloittelemaan, eläimestä riippuen, viimeistään parin viikon kuluttua siitä, kun se on kunnolla tottunut uuteen kotiinsa

Tuoreruoan antamista tulee välttää parina ensimmäisenä päivänä, jotta se ei aiheuta deguille ripulia yhdessä siirtostressin kanssa. Kun on kyse poikasista, kannattaa varmistaa, ettei juomapullo ole liian korkealla.

Käsittely

Degu on päiväeläin, joka kuitenkin lepää päivän mittaan useita lyhyempiä jaksoja. Yöaikaan degu pääsääntöisesti nukkuu. Degun häkissä on oltava suojainen, hämärä nukkumapaikka, esimerkiksi pesälaatikko. Nukkuvan degun häiritsemistä tulee välttää. Säännöllisestä vuorokausirytmistä on huolehdittava valaistuksen vaihtelun avulla. Degun kanssa tulee seurustella päivittäin, jotta se pysyy kesynä.

Degu vahingoittuu erittäin herkästi, jos sitä käsitellään varomattomasti. Erityisesti degun häntä vaurioituu herkästi (nahka kuoriutuu irti, murtumat). Tämän vuoksi pienten lasten ei tule käsitellä degua ilman aikuisen valvontaa.

Degu oppii tuntemaan nopeasti omistajansa, mutta omistajansa tottuneet degut saattavat kuitenkin olla epäluuloisia vierasta kohtaan. Kesä ja käsittelyyn tottunut degu saattaa kiipeillä vapaasti omistajansa olkapäällä ja mennä huppuun tai hihaan lepäämään. Degu voi silti säikähtää ja saattaa tällöin rynnätä äkkiarvaamatta liikkeelle, jolloin putoamisvaara on suuri.

Degua tulee käsitellä rauhallisin ja hellävaraisin, mutta varmoin ottein. Degua lähestytään rauhallisin liikkein suoraan edestäpäin. Nopea liike ylhäältä tai sivulta voi säikäyttää degun. On varottava, ettei degu pääse putoamaan säikähtäessään. Degu saattaa vahingoittua pahasti taitamattoman käsittelyn tai putoamisen seurauksena. Pahimmassa tapauksessa sisäelimet, selkäranka, jalat tai hampaat voivat vaurioitua.

Degua nostetaan selkäpuolelta, käsi degun hartioiden ympärillä. Toisella kädellä voidaan tukea degun takajalkoja. Vaihtoehtoisesti degu voidaan houkutellessa virikeputkeen.

Degua ei saa nostaa hännästä, koska sen häntä on erittäin herkkä vaurioitumaan.

Degua on turvallisinta kantaa virikeputkessa tms. Kesä yksilöä voidaan kantaa sylissä varmistaen molemmin käsin, ettei se pääse putoamaan, vaikka se säikähtäisi ja syöksähtäisi yllättäen liikkeelle.

Degua ei tule jahdata kiinni otettaessa. On tärkeää, että degu tuntee olonsa turvalliseksi, kun sitä käsitellään.

Kantavan degun nostamista tulee välttää kantoajan viimeisellä kolmanneksella.

Jos degu on sairas tai sillä on kipuja tai se tuntee olonsa uhatuksi, se voi purra käsittelijäänsä. Eläin saattaa jäädä pitämään hampaillaan kiinni kädestä. Kättä ei tällöin saa ravistaa, koska degu tarraa silloin tiukemmin kiinni, vaan on odotettava, että eläin päästää otteensa.

Degun hampaiden, kynsien ja turkin hoito

Degun hampaat kasvavat jatkuvasti, joten se tarvitsee hampaita kuluttavaa ravintoa ja oksia kaluttavaksi. Degu tulee totuttaa säännölliseen hampaiden tarkastukseen. On tarkkailtava, etteivät hampaat kasva liikaa tai halkeile. Hampaiden liikakasvu voi pahimmillaan estää syömisen. Etu- ja poskihampaiden kunto on tarkistettava välittömästi, mikäli degulla on syömisvaikeuksia. On huomattava, että ylikasvaneet poskihampaat pystyy havaitsemaan vain eläinlääkäri.

Degun kynsien kasvua tulee tarkkailla. Kaikkien degujen kynsiä ei tarvitse leikata lainkaan. Degu tarvitsee kynsiään kiipeillessään. Degu voi myös itse hoitaa kynsiään ja hampaitaan kaluamalla tai kynsimällä esimerkiksi Siporex-kiveä. Etujalan kynnet saattavat kuitenkin kiertyä jalan alle, jolloin ne hankaloittavat degun liikkumista. Mikäli kynsi kasvaa liian pitkäksi ja alkaa kaartua on se lyhennettävä. Myös teräviä kynnenpäitä voi varovasti leikata.

Degun tulee saada kylpeä päivittäin hiekassa. Hiekka poistaa turkista rasvaa, jota tarttuu turkkiin esimerkiksi ihmisen käsistä degua käsiteltäessä.

Degua ei saa pestä vedellä. Jos eläin pääsee vahingossa kastumaan, se tulee kuivata, mieluiten lämpölampun alla.

Terveys

Degun vointi tulee tarkistaa päivittäin. Degu pyrkii salaamaan sairautensa, joten jos degu vaikuttaa apaattiselta tai ei syö tai liiku normaalisti, se on vietävä välittömästi pieneläimiin erikoistuneelle eläinlääkärille. Hätätilanteiden varalta eläinlääkärin yhteystiedot tulee selvittää jo eläimen hankkimisen yhteydessä.

Degu voi kiintyä laumatoverihinsa voimakkaasti ja saattaa masentua, jos degutoveri kuolee tai jos degu joutuu uuteen ympäristöön esimerkiksi loman ajaksi. Masennus voi näkyä esimerkiksi syömättömyytenä ja karvan kiillottomuutena.